

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2012. ÁPRILIS – MÁJUS

ELISMERÉSEK

* Pálinkás József, az MTA elnöke Arany János-elismeréseket adott át a külső köztestületi tagok fórumán. Arany János Fiala Kutatói Díjjal tüntették ki **Márku Anitát**, a II.Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárát, aki „erdélyi, szlovákiai, délvideki, muravidéki és burgenlandi kollégákkal együttműködve egy évtizede kutatja a határon túli magyar nyelvváltozatok jellegzetességeit.”

* A Magyarok Kijevi Egyesülete **Dupka György**nek az ukrainai magyarság érdekében kifejtett kimagasló tevékenysége elismeréseként Etelköz Díjat adományozott, amelyet a Kijevi Magyar Napok rendezvényen Vass Tibor elnöktől és dr. Tóth Mihály elnökségi tagtól vehetett át.

* Gajdos István, Beregszász polgármestere ez idei városnapon átadta Beregszász díszpolgára címet és a Pro Urbe-díjakat. A Beregszász díszpolgára kitüntető címet dr. **Forgon Pál**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke kapta posztumusz, amelyet fia,

Forgon Béla vett át. Hasonló kitüntetésben részesült **Volodimir Males**, a járási kórház főorvoshelyettese, valamint **Gaál Lajos** ügyvéd, Beregszász egykori polgármestere. A Pro Urbe-díjban **Bohán Béla** nyugalmazott római katolikus plébános, **Volodimir Margitics** görög katolikus parochus és **Vojtovics Emil** pravoszláv pap részesült.

* A fennállásának 20. évfordulóját méltató pécsi Határokon Túli Magyarságért Alapítvány kuratóriuma megalapította a “Nemzetért” Díját, amelyet azoknak a szervezeteknek és intézményeknek adományoz, melyek elkötelezett munkájukkal, mintaeértékű kezdeményezéseikkel különösen sokat tettek a határon túli magyarság megmaradása érdekében. A kuratórium döntése értelmében az első kitüntetettek között van a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) is.

* **Szikora Attilát**, a Szent István Magyar Szövetség elnökét Hmelnickij város vezetősége elismerő oklevéllel tüntette ki a helyi művelődési életben és a nemzetiségek közötti kapcsolatépítésben játszott szerepéért.

ESEMÉNYNAPTÁR

ÁPRILIS

* **2012. április 1.** Színházi estet tartottak a Bátyúi Kultúrházban. Felléptek: A bátyúi Gubancok gyermekszínházi csoport a *Ludas Matyival*, és a Bátyúi Színkör – Illyés Gyula: *Tűvétevek* című parasztkomédiájával.

* **2012. április 3.** A Pedagógia és Pszichológia Tanszék szervezésében hagyományörző húsvéti ünnepségre került sor a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

* **2012. április 11.** Versmaraton rendeztek a budapesti Thália színházban. 96 költő 24 órán át egymást váltva tartott felolvasást. Kárpátaljáról **Lőrincz P. Gabriella** költő vett részt a felolvasáson.

* **2012. április 11.** A Bátyúi Középiskolában a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség szervezésében lezajlott a költészet napi szavalóverseny megyei döntője. A zsűri döntése alapján a 3. helyen végzett **Mónus Dóra**, a Mezővári II. Rákóczi Ferenc Középkiskola tanulója (felkészítő tanár Bíró Irma) és a Zékány Krisztina által felkészített **Ubrizsi Erika**, az Ungvári Drugeth Gimnázium diákja. A 2. helyen osztott a Nagyberegi Református Líceumban tanuló **Nagy Renáta** (fel-

készítő tanár Kovács András) és **Balogh Marianna**, a Nagydobronyi Református Líceum diákja (felkészítő tanár Hidi Csilla). A versenyt pedig a Kocsis Marianna által felkészített **Kopasz Márk Dávid**, a Beregszászi Magyar Gimnázium tanulója nyerte meg. Az első három helyen végzetek átvehették a KMPSZ ajándékait, s hozzájuk hasonlóan a versenyzők mindegyike emléklapot kapott a pedagógusszövetségtől.

* **2012. április 11.** Az *Együtt* című folyóirat szerkesztőbizottságát látták vendégül a Nagyszőlősi Perényi Zsigmond Középkiskolában a magyar költészet napján. **Rezes Katalin** magyar szakos tanárnő üdvözölte az egybegyűlteket: **Csordás Lászlót**, a hatvanadik születésnapját méltató **Dupka Györgyöt**, ismertette pályafutása fontosabb állomásait. A vendégek bemutatták az *Együtt* legújabb számát, s beszéltek a folyóirat indulásáról, a kiadvány szerzőiről és a kortárs irodalomról. A vendégek könyvcsomagot nyújtottak át az iskolának, a tanulók ezen felül egy-egy példányt kaptak Dupka György versválogatásából és a folyóirat új számából.

* **2012. április 11.** A költészet napja alkalmából író-olvasó találkozóra került sor az *Együtt* c. irodalmi folyóirat kárpátaljai alkotóival a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárának olvasó-

termében. A rendhagyó irodalomóra első felében **Vári Fábrián László** költő, a Rákóczi-főiskola tanára beszélt a folyóirat létrejöttéről, majd bemutatta az *Együtt* legújabb számát. A találkozó második részében **Csordás László**, a folyóirat olvasó-szerkesztője kérdezte **Penckőfer Jánost**, **Bakos Kiss Károlyt**, **Marcásák Gergelyt** és **Vári Fábrián Lászlót** a költészetéről, majd a jelenlévő alkotók felolvasással színesítették a költészetnap megemlékezést.

* **2012. április 11.** A költészet napja alkalmából Radnóti-emlékestet tartottak a beregszászi Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban. A versszínházi estet **Balogh Mihály**, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum nyugalmazott főigazgatója vezette be. Az est előadója volt: **Bódi Szabolcs**, Kunszentmiklós polgármestere, magyar-dráma szakos tanár és **Tóth Péter**, a kunszentmiklói Radnóti-díjas versmondó.

* **2012. április 17.** Raoul Wallenberg születésének 100. évfordulója alkalmából megemlékezésre került sor a Beregszászi Zsinagóga épületében a beregszászi magyar konzulátus szervezésében.

* **2012. április 19.** A *Partium* folyóirat irodalmi estjére kerül sor a Vásárosnaményban a Beregi Ünnepi Hét keretében. A Balázs József Városi Könyvtárban a folyóirat szerkesztőit és szerzőit **Fejes Csilla**, a

könyvtár vezetője fogadta és látta vendégül A meghívott szerzők (**Bakos Kiss Károly**, **Felhős Szabolcs**, **Kürti László**, **Farkas Gábor**, **Oláh András**, **Varga János**, **Lőrincz P. Gabriella**) felolvastak újabb alkotásaikból és eszmecsere-tartottak az irodalmi lapok múltjáról, jelenéről, jövőjéről. A Kárpátaljáról érkezett vendégek a Tomcsányi-kastélyban vendégeskedtek, ahol **Kopriva Attila** munkácsi festőművész, grafikus kiállítását tekinthették meg

* **2012. április 20-21.** Debrecenben a *KULTOK–KULTműhelyek országos konferenciáján* tartott előadást **Csordás László** (az Apokrif, a KULter.hu és az ÚjNautilus szerzőjeként) *Online hagyott nyomok – Gondolatok három fiatal irodalmi műhely internetes jelenlétéről* címmel. A rendezvény szervezője a József Attila Kör és a KULter.hu volt.

* **2012. április 20.** Boksay József és Erdélyi Béla, a kárpátaljai festőiskola alapítói tiszteletére dombozműves emléktáblát avattak Ungváron, az egykori vármegyeháza falán. Boksay József és Erdélyi Béla 1927-ben Ungváron alakította meg a művészeti szabadiskolát, majd 1931-ben a Kárpátaljai Képzőművészek Szövetségét. Ezt követően a szépművészeti múzeumban megnyitották a 100 évvel ezelőtt született Kontratovics Ernő emlékkiállítását. A jeles eseményt a kárpátaljai ma-

gyar alkotók közül **Micska Zoltán**, **Földessy Péter** munkácsi festőművészek, **Klisza János**, **Erfán Ferenc**, **Fuchs Andrea** festők és **Dupka György** író is megtisztelte jelenlétével.

* **2012. április 21.** Az ArtTisza művészeti egyesület tagjainak alkotásai, valamint „Az én kis világom” és „Az én hazám” című rajzpályázat pályamunkái kerültek bemutatásra a beregszászi Európa–Magyar Házban. Elsőként **Zubánics László**, a KMMI elnöke köszöntötte a művészeket és a közönséget, méltatta az alkotásokat. **Tóth István**, Magyarország beregszászi konzulátusának főkonzulja ünnepi köszöntőt mondott. Az ArtTisza Művészeti Egyesület nevében **Szimkovics Okszana** és **Szilágyi Sándor** szólt az ifjabb nemzedékhez. A díjazottaknak átadták az ArtTisza és a KMMI ajándékait, majd a közönség megtekinthette a kiállított alkotásokat.

* **2012. április 27. dr. Tóth Mihály** elnökletével a Szolyvai Emlékparkbizottság terepszemlével egybekötött munkaülést tartott. Előrelépésnek tekinthető, hogy a park felkerült a nemzeti intézmények listájára, így ebben az évben biztosítva vannak az emlékkomplexum fenntartási költségei. **Dupka György** felelős titkár előterjesztésében elfogadásra kerültek az idej tennivalók. **A hónap folyamán:**

* A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház április 19-én Debrecenben a *Tótek*, április 24-én Csappon a *Csongor és Tünde*, április 21-én Munkácson a *Tekéntetes úr*, április 30-án Pécsen a *Szarvassá változott fiú* című darabot adta elő.

* Színesebb és érdekesebb lesz az idej Pécsi Országos Színházi Találkozó (POSZT) **Vidnyánszky Attila** szerint azzal, hogy annak szervezésében már a Magyar Teátrumi Társaság (MTT) is részt vesz.

* Folytatja a már több éve folyó tájolását a bátyúi Cók-Mók Bábszínház Kárpátalja magyar iskoláiban. Ezúttal a Tiszapéterfalvai Művészeti Iskolába látogatott el a társulat, hogy ott szórakoztassa az érdeklődő közönséget Vitéz László korántsem megszokott történetével.

* Huszt vezetősége a tűzoltósággal együtt az idelátogató turisták érdekében hozzálatott a huszti ősi várrom területének megtisztításához.

* Tizenkilenc gyerek szavalt kedvenc versét, valamint a kötelező verset az ungvári járási Szalókán. A magyar költészet napja és a könyvtárosok világnapja alkalmából szervezett versenyt **Szabó Erika** szalókai könyvtáros és a helyi általános iskola tanárai szervezték, ők készítették fel a két korosztályban versenyző gyerekeket, akik a kultúrház közönsége és a zsűri előtt mutathatták be felkészültségüket és tehetségüket.

* Munkácson két koncertet adott a nyíregyházi Cantemus Kórus két együttese.

* A Kulturális Minisztérium 2012. április 11-én aláírt egy rendeletet „A Kárpátaljai megyei bábszínház alkotócsoportjának akadémiai státuszáról” címmel.

* Születésének évfordulója alkalmából Hans Christian Andersenre, a világ egyik legismertebb meseírójára emlékeztek a borzsovai könyvtárban

* Már a közeljövőben felállhat a Kárpát-medencei Magyar Jogsegélyszolgálat hálózata a magyarok lakta határon túli területeken – mondta el az MTI-nek Répás Zsuzsanna, nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár április 28-án Pozsonyban.

* Az idén már gimnáziumok is pályázhatnak az általános iskolák és a szakiskolák mellett a *Határtalanul!* tanulmányi kirándulási programra – hívta fel a figyelmet Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai helyettes államtitkár kedden Budapesten.

* Határon túli és diaszpórában élő, magyar származású gyermekek számára indított új tankönyvsorozatot a fővárosi Balassi Intézet, a Balassi-füzetek első részében magyar művelődéstörténeti és történelmi ismereteket gyűjtöttek össze.

* Tavalý több tucat magyar szobrot, táblát gyaláztak meg ismeretlenné. Feljelentést azonban nem lehetett tenni, mert az emlékhelyek sehol nem voltak nyilvánartva.

* Az idén 435 millió forint pályázati pénzből várhatóan 400 általános és középiskola 15 ezer diákja vehet részt a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által finanszírozott *Határtalanul!* elnevezésű program tanulmányi kirándulásain – közölte Csete Örs programigazgató.

* A Györi Nemzeti Színház szeretné, hogy a határon túlról is minél többen látogathatnak előadásait, ennek érdekében Felvidéki Színházba-rát bérlet bevezetését tervezik.

* *Nagyberegí szöttesek* címmel nyílt kiállítás és vásár hat nagyberegí népművész hatvan szöttesebből, abroszokból, tulipános párnákból, faliképekből, csipkeszövésű abroszokból és futókból a Magyar Érték Házában, a XIII. kerület Szent István körút 22. alatt.

* **Réti János** grafikai munkáit is bemutatatták a Szabadkán a nemzetközi miniatűr és kisgrafikai kiállításon.

MÁJUS

* A Bethlen Gábor Alapítvány és a Magyar Írószövetség szervezésében a Tiszapéterfalván született Kiss Ferenc József Attila díjas irodalomtörténészre emlékeztek Budapesten, az Eötvös Collegiumban, az MTA Irodalomtudományi Intézetében. A szülőföld képviselőjében **Vári Fábíán László** tartott előadást.

* Zentán, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szervezésében megtartották az Énekelt Versek XVII. Fesztiválját. A hagyományos rendezvényen Kárpátalját a mezővári verseneklők képviselték **Kovács Sándor** zenetanár vezetésével.

* Képzőművészeti tárlat nyílt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet rendezésében. A „KÉT ÉN” című kiállításon Baraté Ágnes és Kalitics Erika ifjú festőművészeket **Kopriva Attila**, a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskola festészeti tanészékének vezetője mutatta be.

* Az öt éve elhunyt Nagy Gáspár (1949-2007) költő életművét idézték fel a tiszteletére rendezett konferencia résztvevői a Petőfi Irodalmi Múzeumban, Budapesten. A konferenciát **Fekete György**, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke nyitotta meg, majd a közönség előadásokat hallhatott Nagy Gáspár életművének jelentőségéről, a verseiben megjelenő hit jelenlétéről és szerepéről, az alkotó szabadságfogalmáról, a képzőművészethez fűződő kapcsolatáról. A konferencia egyik előadója volt **Vári Fábrián László** is.

* Gazdag kulturális programok sokasága jellemezte a Beregszászi Városnapokat a polgármesteri hivatal szervezésében. A rendezvényt Gajdos István polgármester nyitotta meg és köszöntötte a díszvendége-

ket, a testvérvárosok küldötteit. Átadták a „Beregszász díszpolgára” címeket és a Pro Urbe-díjakat.

* Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület Országos Elnöksége és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet szervezésében több helyszínen, így Szatmárnémetiben és Beregszászban is megemlékeztek Dsida Jenő költőről. Szatmárnémetiben az irodalmi tanácskozást **Muzsnay Árpád**, az EMKE OE tagja és **Kereskényi Gábor**, Szatmárnémeti alpolgármestere nyitotta meg. A tanácskozáson jelen volt és felszólalt **Zubánics László**, a KMMI elnöke. Másnap Beregszászban, a vasútállomás épülete falán elhelyezett Dsida-emléktábla előtt folytatódott a megemlékezés. Beszédet mondott **Tóth István**, Magyarország beregszászi külképviseletének főkonzulja, **Muzsnay Árpád** az EMKE OE tagja, **Szili Katalin** parlamenti képviselő, a magyar Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottságának alelnöke, aki mindkét helyszínen beszélt, **Gajdos István**, Beregszász polgármestere és mások A koszorúzást követően az Európa – Magyar Házban kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott az emlékezés.

* A székely apostol, Nyíró József újratemetése alkalmából emlékkonferenciát szerveztek a Magyar Írószerkesztői szövetségben. Az *Együtt* szerkesztői bizottságát **Vári Fábrián László** képviselte, aki az összejövetelel Nyíró József emlékére írt versét mondta el.

* Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház társulata május 4-én Nagydobronyban a *Háztűznézők*, május 6-án Szalókán *Egyfelvonások*, május 7-én Palágykomorócon *Háztűznéző*, május 10-én Kaposváron a *Tekéntetes úr*; május 10-én Budapesten a Thália Színházban *Tóték*, május 14-én Melihovón a *Három nővér*; május 18-án Beregszászban a *Sólyompecsenye*, május 18-án Munkácson a *Tekéntetes úr* című darabot adta elő.

* Ötvenkét tiszaujlaki résztvevője volt az 1703–1711-es Rákóczi szabadságharcnak. Nekik, az elfeledett hősöknek állított emléktáblát a KMKSZ Tiszaujlaki Alapszervezete az egykori sóház falán.

* 2012. május 30-án a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold nevét viselő kiállítótermében kiállítás nyílt Jankovics Marcellnek Az ember tragédiája rajzfilmváltozatához készült grafikáiból.

PROGRAMAJÁNLÓ, KIÁLLÍTÁSOK, ELŐ- ADÁSOK

- ArtTisza-tagok kiállítása a Kárpátaljai Magyar Művelődési intézetben.
- Március 30-tól **Horváth Anna** szobrász- és keramikusművész életét és munkásságát bemutató kiállítás tekinthető meg a Beregszászi 6. Sz. Általános Iskolában.

- Április 7-től az UNE Humán-Természettudományi Magyar Karán Réti János grafikai és Zubánics László fotografiai kiállítása tekinthető meg.

- Kárpátalja kortárs képzőművészeinek, népművészeinek, fotóművészeinek állandó kiállítása a Péterfalvai Képtárban. Tárlatvezető **Borbély Ida** igazgató.

- Az ugocsai népművészek alkotásainak, Tiszahát népének életvitelével kapcsolatos tárgyak állandó kiállítása a Tiszaháti Tájmuzeumban (Fogarasy-kúria, Tiszabökény-Farkasfalva). Tárlatvezető **Borbély Ida** igazgató.

- **Lőrincz István** fotográfus (Ungvár) III. *Kárpátaljai kaleidoszkóp* című fotókiállítása az UNE Humán-Természettudományi Magyar Karán.

- **Soltész Péter** (Ungvár) festőművész „Évszakok, emberek” című egyéni kiállítása az ungvári Váralja múzeum-kávéházban.

- **Garanyi József** és **Horváth Anna** állandó emlékkiállítása a Beregvidéki Múzeumban.

- **Bartosh Tatjana, Bartosh József** és más kárpátaljai kortárs alkotók kiállítása a beregszentmiklósi várkastélyban.